

Det kongelige helsedepartement
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Dato: 28.03.2003
Jnr: 545/03
Arkiv: A420.1
Bedrift: 920076
Tlf. saksbeh.: 61 13 62 07
Saksbeh.: Elisabeth Røhne

HØRINGSUTTALELSE NY MATLOV

Det vises til høringsbrev, datert 14.02.03, ref. 03/00181.

De kommunale næringsmiddeltilsynene (*NMT Valdres, NMT Hadeland og Land, NMT Gjøvik og Toten*) og dyrehelsetilsynets distriktsveterinærer (*DV i Fagernes, DV i Nordre Valdres, DV i Nordre Land og Etnedal, DV i Gjøvik og Søndre land, DV i Toten, DV i Hadeland*) har laget en felles uttalelse.

Vi imøteser at den nye matloven nå skal ivareta matproduksjonen i et helkjedeperspektiv. Spesielt er vi positive til at virksomhetenes ansvar presiseres klart. Muligheten for å ta i bruk mer effektive virkemidler kan også være bra, så lenge dette praktiseres enhetlig i det nye Mattilsynet og det gis ytterligere retningslinjer for virkemiddelbruk internt i organisasjonen.

Videre i vår uttalelse vil vi komme med synspunkter på enkelte områder vi mener det er grunnlag for forbedringer, samt på forhold som vi anser som viktige for etableringen av Mattilsynet.

FORMÅL

Innspill til § 1:

Formålsparagrafen er tjent med å få en klarere ordlyd. Betydningen av ordet "helse" er uklart. En løsning kan være å bruke ordet "folkehelse", en annen kan være å definere "helse".

Videre virker ikke lovteksten innbyrdes tydelig nok i forhold til de ulike hensyn, som skal vektlegges i formålsparagrafen.

Vi tillater oss å komme med et forslag til ordlyd:

"Formålet med loven er å sikre helsemessig trygge næringsmidler og fremme helse, kvalitet og redelighet langs hele produksjonskjeden av innsatsvarer og næringsmidler.

Loven skal videre fremme god dyre- og plantehelse og miljøvennlig primærproduksjon.

Forbrukerhensyn og markedshensyn skal ivaretas i tråd med første og annet ledd."

Begrunnelse:

Ordet *helse* i første ledd, antas å brukes synonymt med *folkehelse*. Dette kan virke noe tvetydig, da § 1, annet ledd bruker ordene *plante- og dyrehelse*.

I høringsnotatets punkt 7 redegjøres det for de ulike hensyn og mange gode formål, som vektlegges i formålsparagrafen. I punkt 7.1 går det fram at ordet *helse* først og fremst er forbundet med fravær av sykdom. Videre redegjøres det for helsehensynet i de ulike produksjonsleddene. Ut fra dette synes det også som ordet *helse* benyttes i betydningen *folkehelse*. Dette kunne vært klargjort ved enten å bruke ordet *folkehelse* eller ved å definere ordet *helse* under § 5.

Ordlyden i formålsparagrafen lister opp flere hensyn loven skal fremme. Disse hensyn har tilsynelatende like stor vekt.

Videre virker det tvetydig at formålet bl.a. skal være å ”fremme helse, kvalitet, forbruker- og markedshensyn”. Verken i lovens ordlyd eller i høringsnotatet går det fram hvordan de ulike hensyn skal vektlegges ved en eventuell motstrid. Her vil det være rom for vid tolkning, slik loven er formulert i dag. Dette kan føre til ulik forståelse og skjønnsutøvelse, og lovens faktiske formål kan bli vanskelig å ivareta.

Ordet *redelighet* er ikke nevnt i formålsparagrafen, men listes opp som et forbrukerhensyn i høringsnotatets punkt 7.3.1. Dette hensynet anses som svært viktig, både i forhold til helse og kvalitet. Praktiske erfaringer fra dagens tilsyn tilsier at dette begrepet bør være sentralt i den nye Matloven.

BEREDSKAP

Innspill til § 7:

For å håndheve lovutkastets § 7 er det viktig at dagens nærhetsprinsipp blir videreført, slik at det offentlige fortsatt kan bære medansvar for å hindre smitte av alvorlige smittsomme dyresykdommer. Dette er særlig viktig når forskrifter til loven skal utarbeides.

Innspill til § 20, tredje ledd, punkt f:

Setningen er lang og språket tungt. Det er vanskelig å oppfatte budskapet.

Begrunnelse:

Det vises til ordlyden i lovutkastet § 7, første ledd, samt til ordlyden i § 20. Lovens tydeliggjøring av virksomhetenes ansvar, også innefor beredskap, er klar. Dette imøteser vi med tilfredshet.

Høringsnotatet punkt 9.12.1.7 påpeker bl.a. at hjemmelen er spesielt aktuell i forhold til alvorlige smittsomme dyresykdommer. I punkt 3.3.3 vises det til at Mattilsynet også skal ha oppgaver innefor tilsyn med dyrehelsepersonell.

Det er positivt at lovutkastet fortsatt pålegger virksomhetene ansvaret for å hindre utbredelse av smittsomme dyresykdommer. Dette må imidlertid ikke føre til at det offentlige reduserer sitt ansvar. I dag har det offentlige krisepaner for alvorlige smittsomme dyresykdommer i alle veterinærdistrikt. Disse er utarbeidet med bakgrunn i god lokalkunnskap og nærhet til virksomhetene. Stor avstand mellom virksomhetene og Mattilsynet, kan vanskeliggjøre de nødvendige tiltak for å fremme og etterleve kravet om virksomhetenes varslingsplikt. Likeledes kreves det godt samspill mellom privatpraktiserende veterinærer og det offentlige, da disse oftest er virksomhetenes første kontakt ved sykdom og bør ha oppdatert kompetanse for å stille riktig diagnose.

KONKRETE KRAV TIL OPPLÆRING OG KOMPETANSE

Innspill til § 13:

Vi mener at et sterkt og tydelig krav til kompetanse er svært sentralt med tanke på trygg mat. Vi mener derfor at når det nå innføres en ny enhetlig matlov i Norge, er dette et utmerket tidspunkt til å stille mer konkrete krav til kompetanse og hvordan dette dokumenteres.

Begrunnelse:

I lovutkastets § 13 pålegges virksomhetene å sikre at enhver som deltar i aktivitet omfattet av loven har *nødvendig* kompetanse. Loven gir også hjemmel til å gi nærmere forskrifter om dette.

I høringsnotatet punkt 9.5.1 framgår det at kun fiskekvalitetsloven og plantevernmiddeelloven stiller krav til kompetanse i dag. De øvrige aktuelle lovene hjemler kun forskrifter som stiller *generelle krav til kompetanse og opplæring*. Notatet peker videre på at i EU er det foreslått en *moderat* innskjerping av kompetansekravet, men at det er kommet flere kommentarer i Europaparlamentet i forhold til utkastet. Forslaget om å fastsette et ”krav til virksomhetsleder om å sørge for at personer som håndterer matvarer, skal overvåkes regelmessig og gjennomgå passende opplæring av eksperter i aspekter ved næringsmiddelhygiene, helsebeskyttelse og infeksjonsforebygging”, gir et mer konkret bilde av hva ”den nødvendige kompetanse” bør innebære. Notatet gjengir også at Regjeringen vurderer å utrede hvorvidt det skal innføres obligatoriske kompetansekrav for virksomhetene.

Erfaringer fra tilsyn med næringsmiddelvirksomheter og primærprodusenter i dag, viser at opplæring av ansatte og tilstedeværelse av hygienisk kompetanse i virksomheten ofte er svært mangelfull. Dette viser seg så vel i store industribedrifter som i mindre virksomheter. Vi mener det kunne vært hensiktsmessig å ha et minstekrav til hygienisk kompetanse for å starte opp ulike typer virksomheter.

KJØTTKONTROLL

Innspill til §§ 14, 21 og 22:

Det er viktig at Mattilsynet prioriterer arbeid med å modernisere kjøttkontrollen.

Begrunnelse:

Høringsnotatet punkt 9.10.1.3 beskriver kjøttkontrollen i et historisk perspektiv. Historisk sett er kravet om kjøttkontroll et av de viktigste tiltak som har vært gjort for å unngå overføring av smittestoffer fra dyr til mennesker. At kjøttkontrollen fortsatt i stor grad bygger på det tradisjonelle prinsipp om inspeksjon og undersøkelse av slakteskrott og organer, viser at arbeidet med å fornye kjøttkontrollen med tanke på å fange opp mer dagsaktuelle zoonotiske agens (Yersinia, Campylobacter, Salmonella, EHEC/STEC, Toxoplasma m.m.) må prioriteres og styrkes. Helkjedeperspektivet er et vesentlig bidrag her.

VIRKEMIDLER

Innspill til § 28:

Det er ikke klargjort hva som skal gjøres med varer som er forbudt omsatt når det ikke foreligger helsefare. Det er ikke alltid det er aktuelt at varene kan ”omproduseres” som beskrevet i høringsnotatet. Vi mener at det ville være hensiktsmessig med en hjemmel som ga en mulighet for å kunne pålegge destruksjon av varer uavhengig av tilstedeværelse av helsefare.

Begrunnelse:

Det vises til ordlyden i første ledd, samt til høringsnotatet punkt 11.8.3.6. Videre vises det til diskusjon av forholdet på høringsmøtet den 12.03.03. Forholdet innebærer at alle næringsmidler og innsatsvarer, som ikke overholder regelverkets krav, kan forbys omsatt, uavhengig av helsefare. Dette er også gjeldende rett i dag. Så lenge det ikke er snakk om helsefare, er det ikke hjemmel for å pålegge destruksjon av varene. Dersom det er snakk om store mengder varer, kan det være vanskelig å etterse at noen av disse varene faktisk ikke blir omsatt.

Med hilsen

sign
Elisabeth Røhne
overveterinær
NMT Gjøvik og Toten

sign
Leif Homme
distriktsveterinær i Nordre Valdres

sign
Anne Sofie B. Lesjø
avdelingsingeniør
NMT Hadeland og Land

for næringsmiddeltilsynene og distriktsveterinærene i Vest Oppland